

Wat is een dilemma?

- Een óf/óf situatie
- Waarin je knel zit
- Je moet “kiezen tussen 2 kwaden”

- Niets doen is óók een keuze!

- Oorzaak is vaak: botsende waarden en normen.

Voorbeelden

- Als ik nu ingrijp, ontnem ik de cliënt zijn autonomie; als ik hem zijn gang laat gaan, zal hij daar later spijt van krijgen.
- Als ik het vertel kan ik schade voorkomen, maar dan vertrouwt zij mij misschien niet meer.
- “*Mag ik...Moet ik...Kan ik?*”
- Eigen voorbeelden?

Hoe kom je eruit?

- Je zit in de knoop! Wat nu?
  - Eerst: de knoop ontwarren
  - Dan: aanknopingspunten zoeken → waarden en normen, overeenkomsten en verschillen
- Verplaats je in de anderen, bekijk het probleem vanuit hun perspectief. Vaak zie je dan een uitweg.

Dilemmamethode

1. Wat is het dilemma?
2. Waarden en normen van betrokkenen in kaart brengen.
3. Alternatieve handelingsmogelijkheden.
4. Afweging en keuze.

(ontwikkeld door Jacques Graste; uitstekend beschreven en toegelicht in
“Omgaan met dilemma’s. Een methode voor ethische reflectie” in
In gesprek over goede zorg. Overlegmethoden voor ethiek in de praktijk
Henk Manschot & Hans van Dartel (red.), uitg. Boom Amsterdam, 2003)

Empowerment

- Doordat je inzicht krijgt in je eigen opvattingen (wat vind je goed/slecht en waarom) kun je je keuze onderbouwen en verantwoorden.
- Dit maakt
  - 1^e: dat je duidelijk overkomt naar de mensen om je heen
  - 2^e: dat je minder last van je 'geweten' hebt.

Professionalisering

- Zicht op/bewustwording van/inzicht in:
  - Persoonlijke waarden en normen (van jezelf,
  - cliënten, collega's en andere betrokkenen)
  - Professionele waarden en –normen
  - Publieke (maatschappelijke, politieke) waarden en normen.
- Daardoor:
  - Verantwoording en verantwoordelijkheid.
  - Betere kwaliteit van zorg, werk en samenwerking.